

Anul: 2012

Cod RAN: 83641.02

Perioade: Preistorie

Epoci: Paleolitic, Mezolitic, Epoca bronzului

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Domestic, Neatribuit

Autori: Mircea Anghelinu, Danielle Boulet, Elena Cristina Cordoș, Andrea Demjén, Jimmy Eeckhout, Florin Gogâltan, Maya Khadro Lowy, Marian Adrian Lie, Loredana-Cristina Niță-Bălășescu

Instituții: Universitatea "Valahia", Târgoviște, Western Washington University, USA, Asociația pentru Promovarea Patrimoniului Arheologic din Transilvania, Muzeul "Tarisznyás Márton", Gheorghieni, University of Gent, Belgium, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, New York University, UUA, Asociația pentru Promovarea Patrimoniului Arheologic din Transilvania, Universitatea "Valahia", Târgoviște

Raport

Cercetările desfășurate în anul 2011 în situl Toplița - Pârâul Baicăului au indicat posibilitatea ca locuirea paleolitică de aici, localizată într-un depozit sedimentar puternic afectat de lucrări agricole, să cunoască o extindere mai mare decât cea estimată inițial. Campania anului 2012 a avut drept obiective continuarea săpăturii în secțiunea I (2 x 2 m), deschisă în anul anterior, ca și efectuarea de sonde suplimentare (V-VII) (1x1 m), pentru verificarea extensiunii așezării. La NV de secțiunea I, înspre pârâul Baicău, sondele practicate pe terasele artificiale au dezvăluit un depozit stratigrafic remaniat de lucrări agricole, cu grosime redusă, de doar 90 de cm, sub care pot fi observate pietrișurile de terasă. Materialul litic remaniat ce apare în partea superioară a acestui depozit aparține cu siguranță ultimei etape paleolitice de ocupare a sitului, identificată, în secțiunea I, în stratul prăfos (tardiglaciari), de sub solul actual.

În secțiunea I, continuarea săpăturii în depozitul lutos maroniu-roșcat, prismatic, aflat la 0,30 – 0,63 m adâncime față de suprafață, a condus la recuperarea, în densitate variabilă, a numeroase piese litice, unele aflate în poziție secundară (ex. orientate oblic sau vertical în sol): galeți și blocuri fragmentate natural, fragmente indeterminabile, nuclee lame, lamele, așchii (unele retușate). Fenomenele gelive reprezintă cea mai probabilă explicație pentru modificarea poziției originale a artefactelor. De altfel, numeroase piese au fragmentate de gelifracție, după abandonarea sitului. Cu toate acestea, structura generală a ansamblului, care numără deopotrivă piese de mari dimensiuni și resturi mărunte de debitaaj, nu sugerează modificări post-depoziționale importante (ex. deplasare, sortare pe dimensiuni).

Materia primă este predominant locală (opal), la care se adaugă câteva suporturi laminare din gresie sau calcedonie, așchii și fragmente din cuarțit, silex. Pentru o estimare mai bună a componenței microlitice eșantionului litic de aici, s-a încercat cernerea sedimentului, sub jet de apă, în sită cu ochiuri de 2 mm, dar rezultatele demersului nu s-au dovedit concludente: la un volum de 10.000 cmc de sediment cernut, s-au descoperit mai puțin de 20 de fragmente indeterminabile și așchii de tip esquilles. Nu s-au identificat resturi organice.

Cele peste 300 de piese litice descoperite in situ reprezintă resturi de debitaaj rezultate din producția de suporturi laminare și unelte. Caracteristicile metrice și morfologice ale nucleelor și ale produselor de reamenajare indică practicarea debitaajului semiturnant, inițiat din două sau trei planuri de lovire, destinat unei exploatare aproape complete a nucleelor, sau cel puțin a porțiunilor foarte omogene din blocul de materie primă. Piesele retușate – în general, lame de dimensiuni variabile – prezintă pe una sau pe ambele laturi lungi retușe directe, semiabrupte parțiale, situate, în cele mai multe din cazuri, în treimea sau jumătatea proximală a pieselor. Merită remarcată descoperirea in situ a unei lamele á dos din silex, care

întărește încadrarea crono-culturală propusă inițial, epigravettian.

Ca și în campania anterioară, descoperirile de suprafață din perimetrul afectat de agricultură includ fragmente ceramice și aproximativ 200 de piese litice. Din punct de vedere morfologic, acestea nu diferă semnificativ de cele descoperite in situ. Varietățile de opal și calcedonie par a fi mai numeroase în colecția de suprafață, fapt explicabil fie prin extensiunea considerabilă a zonei din care provin, fie prin apartenența lor la etapa finală de locuire paleolitică a sitului, caracterizată de exploatarea selectivă a unor surse de mai bună calitate.

Ca o concluzie generală, cercetările din acest an au confirmat natura de sit-atelier a punctului de la Pârâul-Baicăului, încadrarea sa culturală într-o etapă târzie a paleoliticului superior, dar și, prin identificarea unei lame retușate din șist negru de Audia (sondajul VI), legăturile prezumtive dintre ultimii ocupanți paleolitici ai acestui sit și așezările epigravettiene, mai bine cunoscute, de pe Valea Bistriței moldovene. Dimensiunea, dar și caracterul funcțional al sitului, care implică existența unei rețele de situri contemporane în proximitate, impune atât continuarea cercetărilor sistematice aici, cât și extinderea lor, prin cercetări de suprafață, în întregul segment al Mureșului superior și afluenților săi.

Pe lângă cercetările în obiectivul paleolitic, s-a continuat cu deschiderea de mici casete, în vederea surprinderii nivelului de epoca bronzului. Așa cum precizam în raportul de anul trecut, pe această terasă a pârâului Baicăului ne aflăm la marginea unei așezări aparținând bronzului târziu. Nu am reușit să identificăm nivelul respectiv, ceea ce sugerează clar că așezarea a fost una de mici dimensiuni, fiind amplasată doar pe terasa a doua a râului Mureș. Astăzi, ea este în mare parte distrusă de șoseaua ce leagă Toplița de Gheorgheni și de casele nou ridicate în zonă. Materialele ceramice recuperate din sonde sau prin cercetări de suprafață aparțin fazei târzii a culturii Wietenberg, dar și culturii Noua.

Informații suplimentare online

[Raportul 5024 din cronica.cimec.ro](https://cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](https://mapserver.cimec.ro)
